

Проектот е имплементиран од страна на:

Здружение СРЕКЕН ЖИВОТ - Тетово

Маршал Тито бр.168/14, Тетово, Р.С. Македонија

<https://srekenzivot.wixsite.com/srekenzivot>

<https://www.facebook.com/Prakticna-obuka-za-agroturizam-332196940911149>

<https://www.facebook.com/Happy-Life-Tetovo-401906009976796/>

e-mail: sreken_zivot@yahoo.co.uk

АГРОТУРИЗАМ

Оваа публикација е изготвена со помош на Европската Унија. Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на Здружението Срекен Живот - Тетово и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.

ВОВЕД

Современиот начин на живот на човек и предизвиците кои ги носи модерното време се причини за појава на:

- брзо темпо на живот;
- секојдневни стресови;
- отуѓеност;
- недостаток на време за себе и семејството;
- конзумирање на нездрава и брза храна;
- појава на повеќе болести;
- постојана нерасположеност;
- непродуктивност во работата и друго.

Оваа ситуација во која се наоѓа современиот човек упатува на потребата човекот да ги смени „нештата“ во животот и превземе активности со кои ќе може да ги задоволи потребите за:

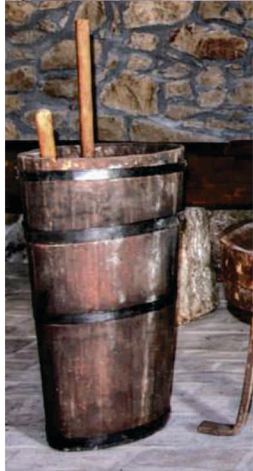
- ◆ мир;
- ◆ чист воздух и средина;
- ◆ интеракција со нови луѓе;
- ◆ правилна исхрана и уживање во храната;
- ◆ опуштеност и подобро чувство во природата;
- ◆ физичка активност и рекреација.

Задоволувањето на овие потреби на човекот се причина за појавата и развојот на руралниот, селскиот и агротуризмот туризам, кои нудат одлична можност да избега од секојдневниот живот и преку благородните активности кои ги нудат да се помине пријатен одмор и враќање кон традицијата. Преку активностите урбаниот човек ќе може да:

- ужива во редовна и квалитетна исхрана со докажани состојки;
- се чувствува подобро преку релаксација и удобност со звуците на природата;
- ја подобри физичката активност преку движење и рекреација,
- спречи или ги намали можностите за појава на некои болести;
- да го подобри квалитетот на живот;
- да посвети повеќе време за семејството;
- да се поврзе повторно со природата.

Колку активностите во земјоделството и животот на село се вредни и потребни може да се согледа и од истражувањето на списанието British Country Living во 2004 година. Од вкупно 1.000 испитаници кои се анкетирани, 41% од испитаниците изјавиле дека одење во селото предизвикало возбуда во нивните животи, додека 39% изјавиле дека нивниот живот се подобрува или се очекува да се подобри. Огромното мнозинство од испитаниците верува дека животот во селото е подобар за здравјето, има помалку кривични дела и очекуваат да живеат подолго. Особено се интересни податоците кои се добиени од испитаниците кои се преселиле да живеат на село. 44% од испитаниците изјавиле дека поминуваат повеќе време со својот партнер, 38% од испитаниците изјавиле дека сега имаат повеќе заеднички пријатели, 27% од испитаниците изјавиле дека помалку се караат, а нивото на задоволство е повисоко кај луѓето што се преселиле од урбани во рурални средини отколку кај оние кои не се преселиле (извор <https://www.countryliving.com/uk/>).

Интересот за овие форми на туризам постојано се зголемува поради постоење на сеуште атрактивни и "недопрени" рурални средини со специфичен начин на живот, култура и обичаи, и постојаното нагласување на потребата за зачувување на овие области. За руралните средини и земјоделските фарми овие форми на туризам се одлична можност за обезбедување на дополнителни приходи преку туристички услуги и производи произведени на фармата претежно од земјоделска дејност.

ОБЈАСНУВАЊЕ НА ТЕРМИНИТЕ

Поимите рурален туризам, селски туризам и агротуризам многу често е тешко да се разграничат, бидејќи се поистоветуваат и кај корисниците на услугите, но и кај самите понудувачи на услугите. Стандардни дефиниции за дефинирање на овие поими не постојат.

РУРАЛЕН ТУРИЗАМ

Руралниот туризам е најширок поим и се однесува на сите активности во руралните подрачја. Според Организацијата за економска соработка и развој (OECD), руралните подрачја во ЕУ се класифицирани на:

- економски интегрирани подрачја (лоцирани во близина на градовите, се дел од руралните средини, додека економски и културно се блиску до урбаните области);
- рурални подрачја на средното ниво (се наоѓаат во во руралната внатрешност, во кои претежно се застапени земјоделството и шумарството и се наоѓаат подалеку од градовите);
- оддалечените подрачја (слабо населени, се наоѓаат далеку од урбаните средини со слабо квалитетно земјиште).

Според дефиницијата на ОЕЦД (1994), руралниот туризам треба да е:

- лоциран во рурални средини;
- функционално рурален, односно да има специфични карактеристики на руралните средини: мали претпријатија, отворени простори, контакт со природата, културно наследство,

- традиционално општество и традиционална пракса;
- рурален во обем, односно објектите и населбите да бидат помалку обемни;
- со традиционален карактер, бавен раст и органско производство и поврзан со локалните домаќинства. Честопати е широко локално контролиран и развиен, во насока на обезбедување на долгорочна корист на областа;
- одржлив, односно неговиот развој да помага да се зачуваат специфичните рурални карактеристики на областа и да биде одржлив во однос на зачувување на ресурсите; Руралниот туризам треба да се гледа како потенцијално средство за зачувување и одржливост, а не како средство за урбанизација и развој;
- од различни видови, односно да претставува комплексна мрежа на рурална средина, економија и историја.

Руралниот туризам опфаќа:

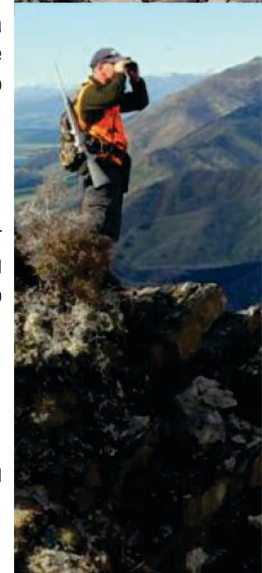
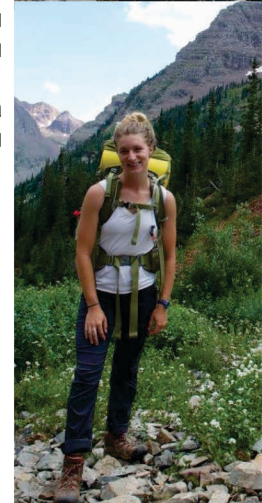
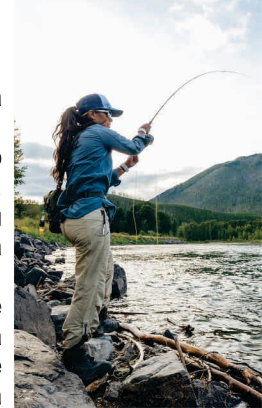
- ловен и риболовен туризам;
- туризам во националните паркови;
- зимски туризам;
- селски туризам;
- агротуризам;
- екотуризам;
- здравствен туризам;
- културен и др. видови на туризам.

Руралниот туризам не мора задолжително да има дополнителна дејност на земјоделското стопанство со која ќе создава дополнителни приходи, односно може да биде само чисто професионална дејност (пр мал семеен хотел).

СЕЛСКИ ТУРИЗАМ

Селскиот туризам е потесен поим од руралниот туризам. Овој туризам е поврзан со амбиентот на селото и неговата поблиска околина и активности што се случуваат во селото:

- гастрономија;
- земјоделство;
- фолклор;
- манифестации;
- етнологија и други економски и претприемачки активности.

АГРОТУРИЗАМ

Терминот агротуризмот е од италијанско потекло направен од именките земјоделство (agricoltura) и туризам (turismo), а исто така и терминот agriturismo во слободен превод е земјоделски туризам или агро-туризам, односно туризмот во земјоделската економија.

Агротуризмот е туризам на земјоделска фарма, вид на семејна туристичка фарма (селско туристичко домаќинство) каде основна дејност е земјоделско производство, додека угостителски услуги се дополнителна дејност. Селското туристичко домаќинство е објект или група на објекти кои покрај основните угостителски услуги сместување, храна на фармата може да се организираат и активности за гостите. Овие објекти се наоѓаат во селско окружување и имаат локални одбележја. Заинтересираноста на гостите да дојдат и посетат ваков вид на туризам е дирекната интеракција со домаќинот и неговото семејство, можноста да се запознаат со обичаите и традицијата, културата на живеење, традиционалното земјоделско производство, типични производи и локална гастрономија. Селското туристичко домаќинство може да понуди и домашни ракотворби.

Постојат три видови на фарми во агротуризмот. Првиот и вториот вид на семејни фарми се од отворен тип нудат екскурзии, одморалишта, сместување и храна како угостителски услуги.

Третиот вид е затворен тип на агротуризам го сочинуваат семејни фарми кои нудат активности само за гости кои се сместени. Сместувачките услуги може да бидат во соби, апартмани, специјални куќи или рурални домови или кампови.

Надворешниот простор треба да има:

- ♦ Паркинг, пристапен пат во добра состојба, домаќинствата со автентична фасада и ограда, табла со име на домаќинството видливо пред имотот, канти за отпад на видиви места, означени места за пушење, уредно искошена трева, чистење и одржување на просторот околу домаќинството.

Треба да се води сметка за минимални услови за надворешен простор, висина на соби, бања, опрема за соби и бањи и други услови автентични за агротуризмот – соби автентично уредени, минимални услови во кујна и трпезарија.

Внатрешен простор треба да има:

- ♦ Кујната треба да го здоволува основниот стандард стандардот за чување и обработка на храна, вентилација и мрежи против инсекти, мијалник со топла и ладна вода, соодветни уреди за термичка обработка на храна - печки, пијалози, противпожарен апарат, комплет за прва помош, корпи за отпад.
- ♦ Трпезаријата треба да има под кој не е лизгав и лесно се одржува, столчиња, маси и прибор според капацитетот на објектот, закачалки за облека, природна вентилација, греење.
- ♦ Тоалет за жени и за мажи, истакнати знаци на влезот, уред за освежување, пред простор на тоалетот со мијалник со топла и ладна вода, течен сапун, огледало, држач за хартија за бришење на раце или уред за сушење на раце, корпа за отпадоци.
- ♦ Соба - едно креветна или двокреветна соба со и без бања, бања за повеќе соби, собите треба да бидат обележани со броеви, секоја соба треба да има посебен влез и мора да има прозорец со дневна светлина.
- ♦ Опрема на собите со единичен стандарден кревет 80x190 cm, брачен кревет минимум 140x190 cm; постелнина: ќебе; дополнително ќебе по лице, перница по лице; две крпи - се потребни во една соба која нема сопствена бања, менување на постелина и перници еднаш неделно и за секој нов гостин, и за повисока категорија се менуваат на секои три дена; завеси за прозорци (за затемнување); маса со столче; масичка до кревет, по лице; тепих, огноотпорен пепелник или знак за забрана пушење; корпа за отадоци; огледало; гардероба со полица или фиоки и дел за облека со закачалки, осветлување -главното осветлување: на таванот или на сидот или како самостојна светилка; ноќна ламба со секој кревет, по лице.
- ♦ Бања (ако секоја соба има своја сопствена бања) треба да содржи: тоалет; четка за чистење на тоалетот; тоалетна хартија со држач и резервни хартиена амбалажа; мијалник со топла и ладна вода; течен сапун; корпа за отпад; бања со туш со топла и ладна вода;

**РУРАЛЕН
ТУРИЗАМ**

- ◆ селски туризам
- ◆ ловен туризам
- ◆ риболовен туризам
- ◆ еногастрономски туризам
- ◆ туризам во заштитено подрачје со природни добра
- ◆ верски туризам
- ◆ активен туризам
- ◆ културен туризам
- ◆ здравствен туризам

**СЕЛСКИ
ТУРИЗАМ**

- ◆ агротуризмот или туризам во селско
- ◆ туристичко домаќинство
- ◆ винарски визби и вина за дегустација
- ◆ мали семејни хотели во селата
- ◆ кампови
- ◆ екскурзии
- ◆ етносело
- ◆ етно куќи
- ◆ фолклор
- ◆ селски манифестации

**АГРОТУРИЗАМ,
СЕЛСКИ ТУРИСТИЧКИ
ДОМАЌИНСТВА**

- ◆ услуги за сместување
- ◆ услуги на храна и пијалоци
- ◆ активни одмори во селата

АГРОТУРИЗАМ

Агротуризмот како концепт е ширење на туризмот во земјоделските селски домаќинства и е поврзан со селската средина и нејзиното потесно опкружување и сите негови активности (земјоделство, манифестации, гастрономија, фолклор, етнологија, занаетчиство итн.).

За развојот на агротуризмот како клучни се локација во рурални средини, претприемништво во директен контакт со природата, засновано на традиционални активности и наследство, традициите и начинот на живот на локалното население како модел на селска земјоделска средина.

За успешен агротуризам можеме да кажеме кога покрај основната дејност земјоделството, дополнително се даваат угоститески услуги во кое учествуваат членовите на семејството и користат производи од сопственото земјоделско производство.

За агротуризмот да се развие во одредена рурална област сопственикот земјоделец која сака да се определи за агротуризам треба да оцени дали неговото домаќинство и имот одговара за обезбедување туристички услуги, односно дали ги задоволува потребите за таква дејност:

- ♦ областа во која се наоѓа неговиот имот може да привлече туристи,
- ♦ соодветна инфраструктура,
- ♦ имотот и домаќинството да бидат атрактивни
- ♦ членовите од семејството да бидат обучени да работат со гости-туристи,
- ♦ оригинални производи од свое производството (храна, пијалаци) и целокупното опкружување треба да имаат позитивен став кон туристите кои престојуваат во нивната непосредна близина.

Позитивни страна од Агротуризмот:

- Дополнителен извор на приходи;
- Го зголемува вработувањето на локалното население и промовира производство и услужни активности;
- Спречува намалување на популацијата од селата и на руралните области;
- Збогатување на туристичката понуда и промоција на природното и културно наследство;

Објекти на агротуризмот

Агротуризмот во домаќинството може да биде во вид на еднодневна екскурзија и уживање во гастрономски деликатеси направени од сопствени производи како мед, вино, шунка, домашни колбаси и сланина, ракија, сирење и друго. Во овие домаќинства нема можност за сместување и туристичките услуги се базираат на кратки посети со можност за прошетка и купување на производи. И според тоа домаќинствата може да бидат од отворен тип на агротуризам (бизниси кои нудат услуга храна за туристите и групите) и затворен тип на агротуризам (домаќинства што нудат услуга сместување и храна).

Објектите се селски автентични традиционални куќи целосно прилагодени за гостите и може да бидат целосно изнајмени кадешто гостите имаат целосна приватност, и интеракција со домаќинот. Куќи кои, покрај ноќевањата, нудат и доручек направен од сопствени производи.

Домаќинот живее во тоа домаќинство и практично гостинот се наоѓа во кај него дома. Постои приватност бидејќи собите на домаќинот се одвоени, како и просторот за гостите (специјални соби со бањи).

Hotели во селските семејства - мали, интимни хотели, организирани во традиционални автентични објекти и имаат капацитет до 35 кревети. Тој е во сопственост на домаќинот на земјоделскиот имот и постои интеракција гостин-домаќин. Услугите се персонализирани и има дополнителни функции. Покрај хотелската услуга, храната е од сопствено производство. Хотели лоцирани на историски локалитет кои може да го сочинуваат целото место (село) како хотел или сместувачки единици (соба, куќа), организирани како хотели со централен прием и други услуги (ресторан).

Агротуризмот во голема мера зависи од квалитетот на животната средина и нејзиното подобрување. Одржливиот развој се однесува на економски приход на домаќинствата со зачувување на културата, традицијата и поголема вклученост на локалното население во сите развојни активности.

За туристите кои се свесни за животната средина, агротуризмот е многу привлечен, бидејќи тоа е селско традиционално домаќинство во природа, а сепак богато со културно наследство.

Долгорочната задача за развој на Агротуризмот е градење на еколошка свест, гостопримство, пријателски ставови кон туристите - гости, и поттикнување на мотивација да се вклучуваат селани со своите домаќинства и препознавањето на туристичкиот потенцијал е еден од најважните приоритети. Ваквите заложби го зголемуваат квалитетот на услугата и степенот на задоволството на клиентите со проширување на позитивната туристичка слика, позитивно влијае на највисок квалитет на промоција - устен маркетинг и повторно доаѓање на "старите" гости.